

1. Referentie

Referentie	Hooghe, M. & Stolle, D. (2002). De invloed van jeugdparticipatie op sociaal kapitaal-indicatoren bij volwassenen. Een analyse van retrospectieve surveygegevens en paneldata. <i>Ethiek & Maatschappij</i> , 5, (4), 3-32.
Taal	Nederlands
ISSN	1373-0975
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

Een van de basisassumpties van de sociaal kapitaal theorie, is dat sociale interactie leidt tot socialisatie in prosociale waardepatronen, zoals gegeneraliseerd vertrouwen en reciprociteit. Deze aanname werd tot nu toe enkel getest bij volwassenen. Hierdoor negeren sociaal kapitaal studies de bevinding van politiek socialisatieonderzoek dat politiek gedrag en attitudes al op jonge leeftijd worden gevormd en meestal eerder stabiel blijven gedurende de levensloop. In dit artikel gebruiken we een Vlaamse cross-sectionele dataset met retrospectieve vragen over jeugdparticipatie en een secundaire analyse van een Amerikaans panelonderzoek (1965-1982). Onze bevindingen suggereren dat sociale participatie tijdens de adolescentie langdurige effecten heeft in de volwassenheid, terwijl andere ervaringen in de jeugd van belang zijn voor burgerattitudes als volwassene. De resultaten suggereren dat sociale participatie sterkere netwerkeffecten heeft dan attitude-effecten. Op basis van deze resultaten wordt gesteld dat sociaal kapitaal studies meer aandacht zouden moeten besteden aan onderzoek bij jongeren.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Samenleving en politiek
Trefwoord(en)	Participatie, socialisatie

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Marc Hooghe & Dietlind Stolle Marc Hooghe was ten tijde van het verschijnen van het artikel verbonden aan de VUB en de UIA, maar nu aan Leuven. Welke gegevens gebruik ik hier dan? Faculteit sociale wetenschappen, centrum voor politicologie Katholieke Universiteit Leuven Parkstraat 45 bus 3603 3000 Leuven Tel: 016/32.30.40 Fax: 016/32.32.53 info@soc.kuleuven.be www.soc.kuleuven.be/smc

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Heeft jeugdparticipatie een invloed op de politieke houdingen en gedragingen van volwassenen? Verloopt de invloed van jeugdparticipatie op de politieke houdingen en gedragingen van volwassenen volgens de netwerk- en/of de attitudinale benadering?
Hypothesen	Jeugdparticipatie heeft een invloed op de politieke houdingen en gedragingen van volwassenen. Jeugdparticipatie heeft een netwerkeffect: jongeren doen een aantal organisatorische vaardigheden op door jeugdparticipatie en worden geïntegreerd in mobiliseerbare netwerken. Jeugdparticipatie heeft attitudinale effecten: jeugdparticipatie heeft een directe impact op het waardenpatroon van jongeren, een impact die zich verderzet in de volwassenheid.

6. Methode

Onderzoeksmethode	Voor de Vlaamse data: cross-sectioneel onderzoek, face-to-face interviews. Voordeel: zeer uitgebreide bevraging van participatiegedrag. Voor de Amerikaanse data: panelonderzoek waarbij dezelfde respondenten bevestigd werden in 1965, 1973 en 1982. In 1965 werden ook de ouders van de respondenten bevestigd. Voordeel: longitudinaal.
Onderzochte groep	Voor de Vlaamse data: 1341 volwassenen tussen 18 en 75 jaar oud. Voor de Amerikaanse data: in 1965 bestond de steekproef uit 1669 laatstejaarsstudenten van de middelbare school en hun ouders. In 1982 bedroeg het aantal respondenten nog 1040.
Bereik	Internationaal

7. Resultaten

Netwerkeffect van jeugdparticipatie	Van de Vlaamse respondenten geeft 67 % aan actief lid te zijn geweest van een of andere jeugdvereniging. Diegenen die reeds op jonge leeftijd actief zijn in het verenigingsleven, blijven ook op volwassen leeftijd duidelijk sterker geëngageerd en dit effect lijkt niet af te nemen met de leeftijd. Vaak blijft men lid van de zelfde soort organisaties. Betekent dit dat jeugdparticipatie volwassenenparticipatie beïnvloed of is er sprake van een selectie-effect? Dit laatste wordt niet ondersteund door de data uit het panelonderzoek: volwassenenparticipatie wordt niet beïnvloed door jeugdige attitudes of kennis. Er is dus een indicatie voor het optreden van een netwerkeffect.
Attitudinale effecten van jeugdparticipatie	Over de attitudinale effecten kon het onderzoek geen uitsluitel geven. Wellicht zijn deze in mindere mate aanwezig. Volgende vaststellingen werden gedaan. Jeugdparticipatie blijkt een direct en autonoom effect te hebben op de volwassen politieke betrokkenheid, zelfs controlerend voor het volwassen participatieniveau. Verder is er ook een sterk verband tussen maatschappelijk vertrouwen en participatie. In de panelstudie werd echter geen effect gevonden van het al dan niet deelnemen aan een jeugdorganisatie (in 1965) en het vertrouwensniveau op volwassen leeftijd (in 1982). Vroege ervaringen op school en het vertrouwensniveau van de ouders zijn wel duidelijk gelinkt aan de mate van maatschappelijk vertrouwen van volwassenen.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Hooghe, M., Quintelier, E. (2007). Naar een vergrijzing van het verenigingsleven? Trends in de participatie aan het verenigingsleven in Vlaanderen, 1998-2006. In J. Pickery (Ed.), *Vlaanderen Gepeild 2007*. (pp. 141-166). Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Hooghe, M. (2003). *Sociaal kapitaal in Vlaanderen. Verenigingen en democratische politieke cultuur*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Hooghe, M. (2003). Value congruence and convergence within voluntary associations: ethnocentrism in Belgian organizations. *Political Behavior*, 25, (2), 151-175.

Hooghe, M. (2003). Why should we be bowling alone? Results from a Belgian survey on civic participation. *Voluntas*, 14, (1), 41-59.

Elchardus, M., Hooghe, M. & Smits, W. (2001). Vrijwilligerswerk in Vlaanderen. Een stand van zaken. *UVV-info*, mei-juni.

Elchardus, M., Huyse, L. & Hooghe, M. (2001). *Het maatschappelijk middenveld in Vlaanderen. Een onderzoek naar de sociale constructie van democratisch burgerschap*. Brussel, VUBPress.

Hooghe, M. (2001). *Value congruence within voluntary associations. A social psychological extension of social capital theory*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, VUB.

Hooghe, M. (2001). Het verenigingsleven en een democratische politieke cultuur. Dragen alle verenigingen bij tot de democratie? *Samenleving en politiek*, 8, (10), 17-27.

Elchardus, M., Huyse, L. & Hooghe, M. (Eds.) (2000). *Tussen burger en overheid. Een sociologische, politiek-wetenschappelijke en juridischwetenschappelijke studie van het middenveld en de democratische politieke structuur*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, VUB, onderzoeksgroep TOR en KUL, Instituut recht en samenleving.

Elchardus, M., Hooghe, M. & Smits, W. (2000) *Tussen burger en overheid. Een onderzoeksproject naar het functioneren van het maatschappelijk middenveld in Vlaanderen. Samenvatting van de onderzoeksresultaten*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, VUB, onderzoeksgroep TOR en KUL, Instituut recht en samenleving.

Smits, W., Elchardus, M. & Hooghe, M. (2000). *Technisch verslag bij de survey TOR98. III. Schaalconstructies en hercoderingen*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, VUB, onderzoeksgroep TOR.

Smits, W. (2000). Politieke en maatschappelijke participatie van vrouwen in Vlaanderen. Een empirische studie naar de kritieken vanuit vrouwenstudies op het traditionele participatieonderzoek. Onuitgegeven onderzoeksrapport, VUB, onderzoeksgroep TOR.

Smits, W. (2000). Maatschappelijke participatie van vrouwen in Vlaanderen. *Ethiek & Maatschappij*, 3, (2), 80-102.

Hooghe, M. (1999). Culturele en maatschappelijke kenmerken en het participatieniveau van de Vlaamse bevolking. Een analyse van cross sectionele data. *Tijdschrift voor sociologie*, 20, (3-4), 333-366.

Hooghe, M. (1999). Participatie en politieke ongelijkheid. Het verenigingsleven als machtsmechanisme binnen de Belgische samenleving. *Ethiek en Maatschappij*, 2, (2), 81-103.

Hooghe, M. (1999). Cumulatieve participatiepatronen en de democratiserende functie van het verenigingsleven. Het socialisatie- en betrokkenheidseffect van participatie aan vrijwillige verenigingen. *Sociale Wetenschappen*, 42, (3), 24-51.

Elchardus, M., Hooghe, M. & Smits, W. (1998). *Codeboek bij de survey TOR98: algemene beschrijving, frequenties en vragenlijst*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, VUB, onderzoeksgroep TOR.

Smits, W., Elchardus, M. & Hooghe, M. (1998). *Technisch verslag bij de survey TOR98: veldwerk en responsanalyse*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, VUB, onderzoeksgroep TOR.

Smits, W. (1998). Burgerschap en gender. Wat heet politiek? *Samenleving en politiek*, 5, 11-23.